

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ОБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС

© 2020 ГУБАРЕВА І. О., ЯРОШЕНКО І. В.

УДК 338.45: 338.2
JEL Classification: L16; L73

Губарева І. О., Ярошенко І. В.

Оцінка конкурентоспроможності обробної промисловості лісопромислового комплексу України та країн ЄС

Конкурентоспроможність лісопромислового комплексу (ЛПК) України – це агрегована конкурентоспроможність таких секторів, як: виробництво деревини та виробів з деревини; виробництво паперу та паперових виробів; виробництво меблів. Запропоновано здійснювати оцінку конкурентоспроможності виробництва за трьома видами економічної діяльності (виробництво деревини та виробів з деревини, виробництво паперу та паперових виробів, виробництво меблів), які входять у склад обробної промисловості і визначають рівень розвитку й ефективність функціонування ЛПК загалом та в Україні та країнах ЄС зокрема. Розроблено структурно-логічну схему дослідження конкурентоспроможності виробництва обробної промисловості ЛПК країни, яка передбачає оцінювання за такими параметрами конкурентоспроможності, як: рівень валової доданої вартості виробництва; матеріалоемність виробництва; енергоемність виробництва та імпортозалежність внутрішнього ринку, що дозволяє визначити як інтегровану кількісну характеристику досліджуваного явища, так і його складових з метою ідентифікації наявних проблем. Здійснено інтегральну оцінку конкурентоспроможності виробництва за видами економічної діяльності обробної промисловості ЛПК України та країн ЄС, за якою Україна посіла 22-ге місце серед 25 досліджуваних країн. Проведено кластеризацію країн ЄС, включаючи Україну, за значенням комплексних показників оцінки конкурентоспроможності виробництва окремих видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості за методом k-середніх. Україна увійшла до кластера, який характеризується низьким рівнем конкурентоспроможності виробництва окремих видів економічної діяльності ЛПК.

Ключові слова: лісопромисловий комплекс, конкурентоспроможність, інтегральний показник, кластеризація

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-13-19>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 14.

Губарева Ірина Олегівна – доктор економічних наук, професор, завідувач сектора енергетичної безпеки та енергозбереження відділу промислової політики та енергетичної безпеки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: gubarievairyna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9002-5564>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/O-7315-2016>

Ярошенко Іван Васильович – доктор економічних наук, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: ivan.yaroshenko@gmail.com

УДК 338.45: 338.2
JEL Classification: L16; L73UDC 338.45: 338.2
JEL Classification: L16; L73

Губарева І. О., Ярошенко І. В. Оценка конкурентоспособности обрабатывающей промышленности лесопромышленного комплекса Украины и стран ЕС

Конкурентоспособность лесопромышленного комплекса (ЛПК) Украины – это агрегированная конкурентоспособность таких секторов, как: производство древесины и изделий из древесины; производство бумаги и бумажных изделий; производство мебели. Предложено осуществлять оценку конкурентоспособности производства по трем видам экономической деятельности (производство древесины и изделий из древесины, производство бумаги и бумажных изделий, производство мебели), которые входят в состав обрабатывающей промышленности и определяют уровень развития и эффективность функционирования ЛПК в целом и Украине и странах ЕС в частности. Разработана структурно-логическая схема исследования конкурентоспособности производства обрабатывающей промышленности ЛПК страны, которая предусматривает оценку по таким параметрам конкурентоспособности, как: уровень валовой добавленной стоимости производства; материалоемкость производства; энергоёмкость производства и импортозависимость внутреннего рынка,

Hubarieva I. O., Yaroshenko I. V. Assessment of the Competitiveness of the Timber Processing Complex of Ukraine and the EU

The competitiveness of the timber processing complex (TPC) of Ukraine is the aggregate competitiveness of such sectors as: manufacture of wood and products of wood; manufacture of paper and paper products; manufacture of furniture. It is proposed to assess the competitiveness of the three types of economic activities (manufacture of wood and products of wood; manufacture of paper and paper products; manufacture of furniture), which are part of the processing industry and determine the level of development and effectiveness of the functioning of the TPC as a whole and the timber processing complex of Ukraine and the EU in particular. In the article, a block scheme to study competitiveness of the timber processing complex of a country is developed. The presented scheme implies assessment of such competitiveness parameters as: level of gross value added of production; material consumption of production; energy intensity of production; and import dependence of the domestic market, which allows determining both the composite quantitative characteristic of the phenomenon under study and its components in order to identify the existing problems. An integral assessment of the competitive-

что позволяет определить как интегрированную количественную характеристику исследуемого явления, так и его составляющих с целью идентификации имеющихся проблем. Осуществлена интегральная оценка конкурентоспособности производства по видам экономической деятельности обрабатывающей промышленности ЛПК Украины и стран ЕС, по результатам которой Украина заняла 22-е место среди 25 исследуемых стран. Проведена кластеризация стран ЕС, включая Украину, по значению комплексных показателей оценки конкурентоспособности производства отдельных видов экономической деятельности ЛПК обрабатывающей промышленности по методу k-средних. Украина вошла в кластер, который характеризуется низким уровнем конкурентоспособности производства отдельных видов экономической деятельности ЛПК.

Ключевые слова: лесопромышленный комплекс, конкурентоспособность, интегральный показатель, кластеризация.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Формул.:** 2. **Библ.:** 14.

Губарева Ирина Олеговна – доктор экономических наук, профессор, заведующий сектором энергетической безопасности и энергосбережения отдела промышленной политики и энергетической безопасности, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

E-mail: gubarievairyna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9002-5564>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/O-7315-2016>

Ярошенко Иван Васильевич – доктор экономических наук, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

E-mail: ivan.yaroshenko@gmail.com

ness of the TPC of Ukraine and the EU countries by economic activities is carried out. Based on the results obtained, Ukraine takes the 22nd place among the 25 countries studied. Clustering of the EU countries including Ukraine is carried out according to the value of composite indicators for assessing the competitiveness of certain economic activities of the TPC using the k-means method. Ukraine entered the cluster that is characterized by a low level of competitiveness of certain economic activities of the TPC.

Keywords: timber processing complex, competitiveness, integral indicator, clustering.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 14.

Hubarieva Iryna O. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Head of, Sector of Energy Security and Energy Efficiency of Department of Industrial Policy and Energy Security, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: gubarievairyna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9002-5564>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/O-7315-2016>

Yaroshenko Ivan V. – Doctor of Sciences (Economics), Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: ivan.yaroshenko@gmail.com

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність промислового комплексу формує конкурентоспроможність національної економіки та визначається рівнем конкурентоспроможності галузей та підприємств, які її утворюють, вона є відображенням характеру галузевої конкуренції на національному та міжнародному ринках.

Лісопромисловий комплекс (ЛПК) будь-якої країни світу складається з видів економічної діяльності, які відносяться до різних переділів за складністю технологій виробництва, величиною валової доданої вартості і ефективністю як для економіки держави в цілому, так і для суб'єктів господарювання.

В умовах глобальної економіки конкурентоспроможність може визначатися також як здатність промислового комплексу країни протистояти міжнародній конкуренції на власному ринку й ринках інших країн, саме тому актуальним є розробка аналітичного інструментарію оцінки рівня конкурентоспроможності виробництва продукції ЛПК України та країн ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичними основами формування конкурентного середовища, ефективних механізмів управління конкурентними перевагами економічних систем різного рівня ієрархії займалися Д. Кларк, Ф. Мартін, А. Маршалл, Д. Рікардо, К.-А. Роджерс, Дж. Робінсон, А. Сміт, Е. Чемберлін та ін. У 70-х роках ХХ ст. почала активно розвиватися теорія конкурентоспроможності, унаслідок чого утворилися окремі її школи, зокрема:

- американська, яку представляли М. Портер (концепція національних конкурентних переваг) [1] і М. Енрайт (концепція регіональних кластерів) [2];
- британська – Дж. Даннінг (еклектична ОЛІ-парадигма) [3] і К. Фрімен (концепція техно-економічної парадигми) [4];
- скандинавська – Б.-А. Лундвалл і Б. Джонсон (концепція економіки навчання) [5], Г. Асхайм (концепція регіону навчання) [6], Е. Рейнерт («індекс якості» економічної діяльності) [7].

Значний вклад у дослідження проблем забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств та галузей національної економіки зробили такі вчені, як: А. Амоша, І. Должанський, О. Доровський, Т. Загорна, М. Кизим, Д. Лук'яненко, О. Максимець, Н. Попадинець, Р. Фатхутдінов, М. Шевченко й ін. Водночас методи оцінювання конкурентоспроможності видів економічної діяльності потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є удосконалення методичного підходу до оцінки конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності обробної промисловості ЛПК країни.

Виклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність є однією з основних категорій, що широко використовується в теорії та практиці економічних наук, багатоглядним поняттям, що в перекладі з латинської мови означає «суперництво, боротьба за досягнення найкращих результатів» [8].

Конкурентоспроможність галузі залежить від конкурентоспроможності продукції, підприємств і виробництв що її формують, таким чином, конкурентоспроможність ЛПК України – це агрегована конкурентоспроможність таких секторів, як: виробництво деревини та виробів з деревини; виробництво паперу та паперових виробів; виробництво меблів.

В економічній літературі відсутній єдиний підхід до оцінки конкурентоспроможності галузі (матричні методи; методи оцінки конкурентоспроможності за ринковою часткою; методи, засновані на теорії ефективної конкуренції; методи, засновані на теорії фірми і галузі; методи, засновані на теорії якості товару (зокрема на теорії маркетингу); методи, засновані на аналізі порівняльних переваг; інтегральні методи та інші), кожен з наведених методичних підходів має певні переваги та недоліки. На основі аналізу наявних методичних підходів можна зробити висновок, що найбільш коректною і комплексною є оцінка конкурентоспроможності галузі національної економіки із використанням інтегрального показника.

Пропонується здійснювати оцінку конкурентоспроможності виробництва за трьома видами економічної діяльності

(виробництво деревини та виробів з деревини, виробництво паперу та паперових виробів, виробництво меблів), які входять у склад обробної промисловості і визначають рівень розвитку та ефективність функціонування ЛПК в цілому, окремо, так і ЛПК обробної промисловості в цілому України та країн ЄС.

Грунтуючись на даних міжгалузевих балансів України та країн світу [9], статистичних даних Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) [10] та роботах учених [11–14], було сформовано таку систему часткових показників для оцінки конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості: рівень доданої вартості, матеріалоемність, енергоемність, імпортозалежність виробництва.

Структурно-логічну схему оцінки конкурентоспроможності видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості України та країн ЄС наведено на рис. 1.

Як видно з рис. 1, оцінка конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості країни складається з: інтегральної оцінки конкурентоспроможності виробництва в цілому ЛПК обробної промисловості ($I_{лпк}$), комплексних показників

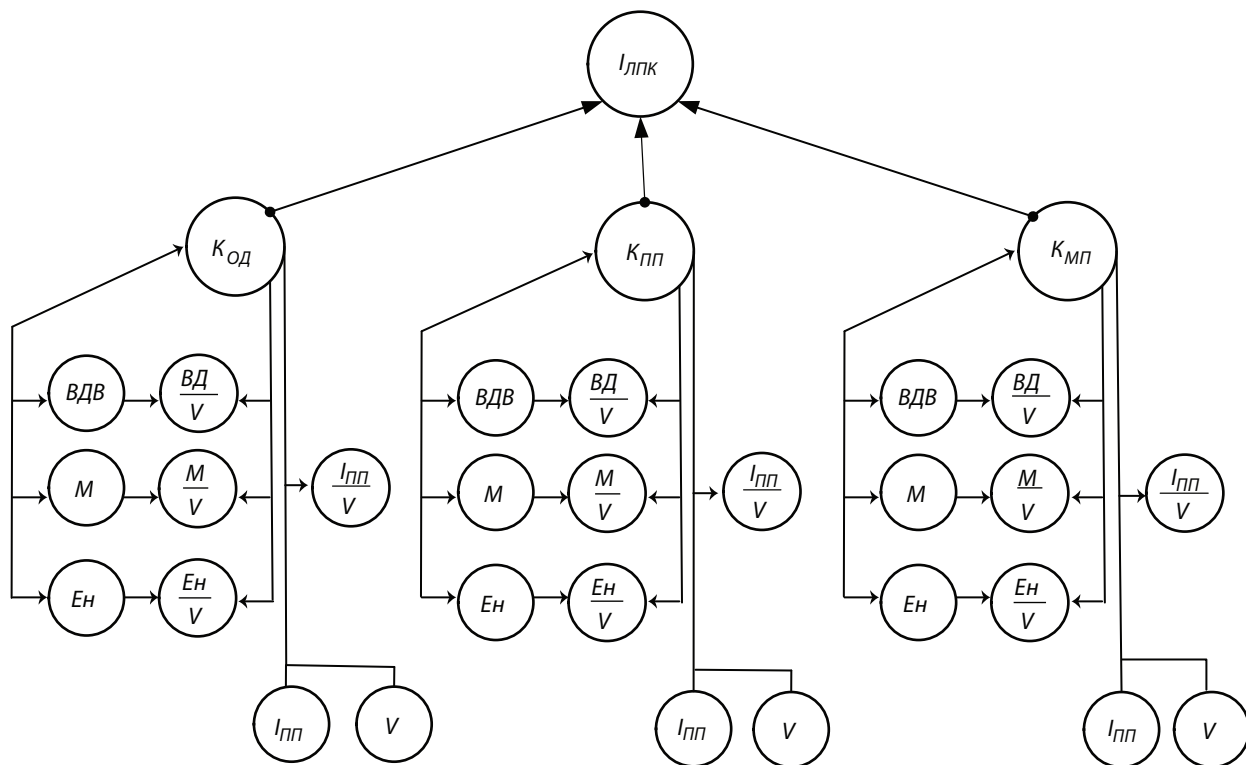

Рис. 1. Структурно-логічна схема оцінки конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості України та країн ЄС

де $I_{лпк}$ – інтегральний показник конкурентоспроможності ЛПК;
 $K_{од}$ – комплексний показник оцінки конкурентоспроможності виробництва деревини та виробів з деревини;
 $K_{пп}$ – комплексний показник оцінки конкурентоспроможності виробництва паперу та паперових виробів;
 $K_{мп}$ – комплексний показник оцінки конкурентоспроможності виробництва меблів;

$\frac{ВДВ}{V}, \frac{М}{V}, \frac{Ен}{V}, \frac{I_{пп}}{V}$ – часткові показники.

оцінки конкурентоспроможності виробництва окремих видів економічної діяльності ЛПК (Код, Кпп, Кмп) та часткових показників оцінки конкурентоспроможності видів економічної діяльності ЛПК $\left(\frac{ВДВ}{V}, \frac{M}{V}, \frac{E_H}{V}, \frac{I_{ПП}}{V}\right)$.

Інтегральну оцінку конкурентоспроможності ЛПК обробної промисловості країни ($I_{ЛПК}$) пропонується здійснювати за допомогою формули:

$$I_{ЛПК} = \sum_{z=1}^3 a_z K_{zj}, \quad (1)$$

де a_z – коефіцієнт варіації комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва z -го виду економічної діяльності ЛПК обробної промисловості країни;

3 – кількість видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості країни;

K_{zj} – комплексний показник оцінки конкурентоспроможності виробництва z -го виду економічної діяльності ЛПК обробної промисловості j -ї країни, розраховується за формулою:

$$K_{zj} = \sum_{l=1}^4 \beta_{lz} X_{l z j}, \quad (2)$$

де β_{lz} – коефіцієнт варіації l -го часткового показника оцінки конкурентоспроможності виробництва z -го виду економічної діяльності ЛПК обробної промисловості країни;

$X_{l z j}$ – l -й частковий показник оцінки конкурентоспроможності виробництва z -го виду економічної діяльності ЛПК обробної промисловості j -ї країни;

4 – кількість часткових показників оцінки конкурентоспроможності виробництва окремих видів економічної діяльності обробної промисловості країни;

На рис. 2 наведено діаграму розподілу України та країн ЄС за інтегральним показником оцінки конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості у 2014 р.

Як видно з рис. 2, до країн ЄС – лідерів за рівнем конкурентоспроможності виробництва ЛПК у 2014 р. увійшли: Велика Британія (0,68), Іспанія (0,63), Словаччина (0,62). Україна зі значенням інтегрального показника оцінки конкурентоспроможності виробництва ЛПК – 0,41 посіла 22-ге місце серед досліджуваних 25 досліджуваних країн.

До групи країн світу з низьким рівнем інтегрального показника оцінки конкурентоспроможності виробництва ЛПК, окрім України, увійшли такі країни, як: Словенія –

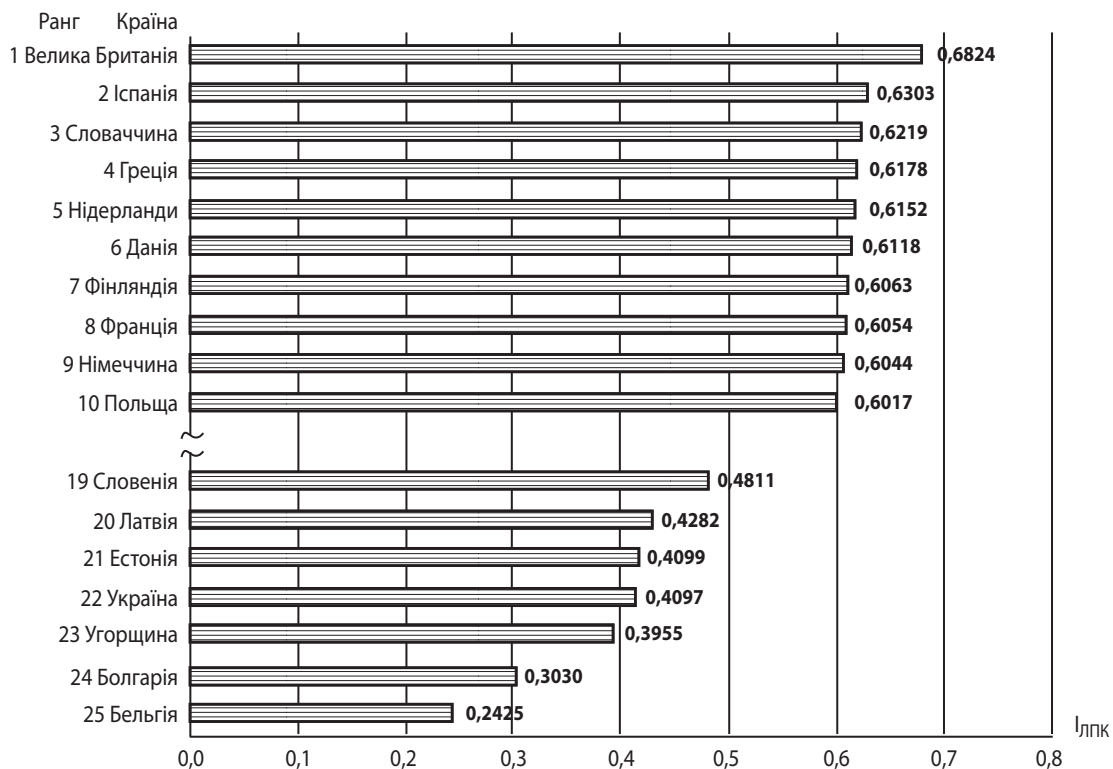

Рис. 2. Діаграма розподілу України та країн ЄС за інтегральним показником оцінки конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості у 2014 р.

0,47, Латвія – 0,43, Естонія – 0,40, Угорщина – 0,39, Болгарія – 0,30, Бельгія – 0,24.

Аналіз розподілу України та країн ЄС за комплексними показниками оцінки конкурентоспроможності ви-

робництва видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості показав:

- найбільше значення комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва

деревини та виробів з деревини у 2014 р. спостерігається у таких країнах: Словаччина (0,91), Данія (0,71), Італія (0,70). Україна зі значенням комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва деревини та виробів з деревини – 0,39 посіла 22-ге місце серед досліджуваних 25 країн. До групи країн з низьким рівнем комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва деревини та виробів з деревини, окрім України, увійшли такі країни: Словенія – 0,55, Греція – 0,52, Угорщина – 0,44, Ірландія – 0,33, Бельгія – 0,27, Болгарія – 0,27;

- найбільше значення комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва паперу та паперових виробів у 2014 р. спостерігається у таких країнах: Греція (0,64), Велика Британія (0,63), Польща (0,60). Україна зі значенням комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва паперу та паперових виробів – 0,41 посіла 18-те місце серед досліджуваних 25 країн. До групи країн світу з низьким рівнем комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва паперу та паперових виробів, окрім України, увійшли такі країни: Нідерланди – 0,41, Австрія – 0,38, Словенія – 0,37, Угорщина – 0,31, Естонія – 0,30, Болгарія – 0,19, Бельгія – 0,13;
- найбільше значення комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва меблів у 2014 р. спостерігається у таких країнах: Нідерланди (0,83), США – 0,83. Україна зі значенням комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва меблів – 0,43 посіла 21-ше місце серед досліджуваних 25 країн. До групи країн світу з низьким рівнем комплексного показника оцінки конкурентоспроможності виробництва деревини та виробів з деревини, окрім України, увійшли такі країни: Болгарія – 0,45, Угорщина – 0,43, Естонія – 0,33, Бельгія – 0,33, Латвія – 0,25.

У табл. 1 наведено результати кластеризації 25 досліджуваних країн за значеннями комплексних показників оцінки конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості за методом *k*-середніх.

Таблиця 1

Результати кластеризації України та країн ЄС за значеннями комплексних показників оцінки конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК обробної промисловості у 2014 р.

Кластер 1	Кластер 2
1	2
Велика Британія	Бельгія
Австрія	Болгарія
Греція	Естонія
Данія	Латвія

Закінчення табл. 1

1	2
Ірландія	Угорщина
Іспанія	Україна
Італія	
Литва	
Нідерланди	
Німеччина	
Польща	
Португалія	
Румунія	
Словаччина	
Словенія	
Фінляндія	
Франція	
Чехія	
Швеція	

До першого кластера, який характеризується високим і середнім рівнем конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК, потрапили 19 країн: Велика Британія, Австрія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Литва та ін.

До другого кластера, який характеризується низьким рівнем конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК, увійшли шість країн, а саме: Бельгія, Болгарія, Естонія, Латвія, Угорщина та Україна.

Оцінка конкурентоспроможності виробництва деревини та продукції з деревини України та країн ЄС у 2014 р. за частковими показниками показала, що:

До першого кластера, який характеризується високим і середнім рівнем конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК, потрапили 19 країн: Велика Британія, Австрія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Литва та ін.

До другого кластера, який характеризується низьким рівнем конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК, увійшли шість країн, а саме: Бельгія, Болгарія, Естонія, Латвія, Угорщина та Україна.

Оцінка конкурентоспроможності виробництва деревини та продукції з деревини України та країн ЄС у 2014 р. за частковими показниками показала, що:

- найбільший рівень доданої вартості у виробництві продукції оброблення деревини мали такі країни: Словаччина – 45,29 %, Литва – 41,85 %, Нідерланди – 35,34 %, а найменший: Греція – 9,86 %, Фінляндія – 20,49 % і Болгарія – 23,20 %. Україна за цим показником з величиною 23,74 % зайняла 20-те місце серед 25 країн світу, що аналізувалися;
- найбільшу матеріалоемність виробництва деревини та виробів з деревини мали такі країни: Греція – 83,79 %, Фінляндія – 74,99 % і Швеція – 71,24 %, а найменшу – Литва – 51,94 %, Словаччина – 52,13 % і Румунія – 57,45 %. Україна відрізняється високою матеріалоемністю виробництва де-

ревини та виробів з деревини – 70,29 %, 5-те місце серед 25 країн світу, що аналізувалися;

- найбільшу енергоємність виробництва деревини та виробів з деревини мали такі країни: Болгарія – 11,21 %, Румунія – 8,19 % і Бельгія – 6,90 %, а найменшу: Нідерланди – 1,18 %, Словаччина – 1,22 %, Данія – 1,79 %. Україна зі значенням цього показника – 4,94 % зайняла 5-те місце серед 25 країн світу, що аналізуються;
- найвищу імпортоорієнтованість виробництва деревини та виробів з деревини мали такі країни: Ірландія – 37,95 %, Бельгія – 36,64 % і Угорщина – 33,15 %, а найменшу – Словаччина – 11,13 %, Румунія – 10,29 % і Фінляндія – 9,00 %. Україна за цим показником зі значенням 31,50 % зайняла 4-те місце серед 25 країн світу, що аналізувалися.

Оцінка конкурентоспроможності виробництва паперу та паперових виробів за частковими показниками в Україні та країнах ЄС у 2014 р. показала:

- найбільший рівень доданої вартості у виробництві паперу та паперових виробів спостерігається у таких країнах: Литва – 42,08 %, Велика Британія – 35,42 % і Ірландія – 35,00 %, а найменший – в Бельгії – 22,20 %, Фінляндії – 21,73 % та Україні – 21,33 %;
- найбільшу матеріалоемність виробництва паперу та паперових виробів мали такі країни: Нідерланди – 66,51 %, Чехія – 66,78 %, Фінляндія – 66,86 % та Україна – 74,77 %, а найменшу – Литва – 42,98 %, Велика Британія – 52,19 %, Болгарія – 54,94 %;
- найвищу енергоємність виробництва паперу та паперових виробів мали такі країни: Румунія – 12,70 %, Естонія – 14,33 %, Болгарія – 15,58 %, а найменшу – Ірландія – 2,35 %, Латвія – 3,88 %, Польща – 4,84 %. Україна за цим показником зі значенням 5,25 % посіла 6-те місце серед 25 досліджуваних країн;
- найвищий рівень імпортозалежності проміжного виробництва паперу та паперових виробів мали такі країни: Ірландія – 41,59 %, Латвія – 43,55 %, Бельгія – 44,88 %, а низький – Фінляндія – 14,10 %, Велика Британія – 14,36 %, Італія – 16,29 %. Україна за рівнем імпортозалежності виробництва паперу та паперових виробів у 2014 р. (33,50 %) посіла 8-ме місце серед 25 досліджуваних країн світу.

Оцінка конкурентоспроможності виробництва меблів за частковими показниками в Україні та країнах ЄС у 2014 р. показала:

- найбільший рівень валової доданої вартості у виробництві меблів мають такі країни: Нідерланди – 59,35 %, Велика Британія – 51,99 % і Литва – 46,97 %, а найменший – Словаччина – 31,92 %, Італія – 31,60 % та Естонія – 30,83 %. Україна зі значенням цього показника – 34,17 % займає 21-ше місце серед 25 країн, що аналізуються;
- до країн-лідерів з низьким рівнем матеріалоемності виробництва меблів віднесено Нідерланди – 37,64 %, Велику Британію – 44,32 %, Литву – 48,70 %. До групи країн з високим рівнем матеріалоемності виробництва меблів увійшли:

Естонія – 62,86 %, Словаччина – 63,57 %, Італія – 64,43 % та Україна – 65,39 %;

- до країн-лідерів з низьким рівнем енергоємності виробництва меблів віднесено: Ірландію – 0,85 %, Австрію – 0,94 %, Нідерланди – 1,12 %. Україна увійшла до групи країн світу з високим рівнем енергоємності виробництва меблів – 3,48 %, посівши 21-ше місце серед 25 країн світу і випередивши лише такі країни, як: Естонія – 3,71 %, Бельгія – 3,80 %, Румунія – 5,03 %, Латвія – 6,77 %;
- до країн-лідерів з низьким рівнем імпортозалежності проміжного виробництва меблів у 2014 р. віднесено: Грецію – 10,26 %, Іспанію – 10,49 %, Італію – 11,53 %, а з високим рівнем імпортозалежності – Ірландію – 34,61 %, Естонію – 37,47 %, Бельгію – 38,79 %. Україна посіла 17-те місце серед 25 країн зі значенням імпортозалежності проміжного виробництва меблів – 25,87 %.

Кластеризація досліджуваних країн показала, що Україна стабільно потрапляла до кластерів, що характеризуються низькими значеннями часткових показників оцінки конкурентоспроможності країн світу для таких видів економічної діяльності, як: оброблення деревини, виробництво паперу та паперових виробів, виробництво меблів.

Висновки з проведеного дослідження. Розроблено методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності виробництва продукції лісопромислового комплексу обробної промисловості країни в цілому і окремих його видів економічної діяльності (виробництво деревини та виробів з деревини; виробництво паперу та паперових виробів; виробництво меблів), що передбачає оцінювання за такими параметрами конкурентоспроможності, як: рівень валової доданої вартості виробництва; матеріалоемність виробництва; енергоємність виробництва та імпортозалежність внутрішнього ринку, що дозволяє визначити як інтегровану кількісну характеристику досліджуваного явища, так і його складових з метою ідентифікації наявних проблем. Здійснено інтегральну оцінку конкурентоспроможності виробництва видів економічної діяльності обробної промисловості ЛПК України та країн ЄС, за якою Україна посіла 22-ге місце серед досліджуваних 25 країн. Україна увійшла до групи країн з низьким рівнем конкурентоспроможності окремих видів економічної діяльності ЛПК.

ЛІТЕРАТУРА

1. Porter M. E. *Competition in Global Industries*. Boston : Harvard Business School Press, 1986.
2. Enright M. J. *The globalization of competition and the localization of competitive advantage: policies towards regional clustering // The Globalization of Multinational Enterprise Activity and Economic Development*. Ed. by Neil Hood, St. Young, Palgrave Macmillan, 2000. P. 303–331.
3. Dunning J. H. *Alliance Capitalism and Global Business*. London : Routledge, 1997. 383 p.
4. Freeman Ch. *Systems of Innovation: Selected Essays in Evolutionary Economics*. Ed. Elgar Publishing Ltd, 2008.
5. Lundvall Bengt-Åke, Johnson B. H. *The learning economy. Journal of Industry Studies*. 1994. Vol. 1. No. 2. P. 23–42.

6. Geir B. Asheim. Sustainable growth. *Social Choice and Welfare*. 2016. P. 1–24.

7. Рейнерт Э. Спонтанный хаос. Экономика эпохи рецессии. М.: РОССПЭН, 2017. 190 с.

8. Клименко С. М., Омеляненко Т. В., Барабась Д. О. Управління конкурентоспроможністю підприємства. Київ: КНЕУ, 2008. 520 с.

9. World Input – Output Database. National Input – Output Tables. URL: <http://www.wiod.org/new-site/database/uiots.htm>

10. Ежегодник лесной продукции 2017. URL: <http://www.fao.org/forestry/statistics/80570/en/>

11. Амоша О. І., Чумаченко М. Г., Макогон Ю. В. Концепція державної промислової політики України. Донецьк: ІЕП НАН України, 2000. 424 с.

12. Промышленная политика и управление развитием промышленности в условиях системных дисбалансов: концептуальные основы: монография / под общ. ред. В. П. Вишневого, Л. А. Збаразской. Донецк, 2013. 180 с.

13. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації: монографія. Київ: ІЕП НАН України, 2013. 536 с.

14. Хаустова В. Є. Промислова політика в Україні: формування та прогнозування: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2015. 384 с.

REFERENCES

Amosha, O. I., Chumachenko, M. H., and Makohon, Yu. V. *Kontseptsiiia derzhavnoi promyslovoi polityky Ukrainy* [Concept of State Industrial Policy of Ukraine]. Donetsk: IEP NAN Ukrainy, 2000.

Dunning, J. H. *Alliance Capitalism and Global Business*. London: Routledge, 1997.

Enright, M. J. "The globalization of competition and the localization of competitive advantage: policies towards regional

clustering". In *The Globalization of Multinational Enterprise Activity and Economic Development*, 303-331. Palgrave Macmillan, 2000.

Freeman, Ch. *Systems of Innovation: Selected Essays in Evolutionary Economics*. Ed. Elgar Publishing Ltd, 2008.

Geir, B. Asheim. "Sustainable growth". *Social Choice and Welfare* (2016): 1-24.

Khaustova, V. Ye. *Promyslova polityka v Ukraini: formuvannia ta prohnozuvannia* [Industrial Policy in Ukraine: Formation and Forecasting]. Kharkiv: VD «ІNZhEK», 2015.

Kindzerskyi, Yu. V. *Promyslovist Ukrainy: stratehiia i polityka struktorno-tekhnologichnoi modernizatsii* [Industry of Ukraine: Strategy and Policy of Structural and Technological Modernization]. Kyiv: IEP NAN Ukrainy, 2013.

Klymenko, S. M., Omelianenko, T. V., and Barabas, D. O. *Upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva* [Management of Enterprise Competitiveness]. Kyiv: KNEU, 2008.

Lundvall, Bengt-Ake, and Johnson, B. H. "The learning economy". *Journal of Industry Studies*, vol. 1, no. 2 (1994): 23-42.

Porter, M. E. *Competition in Global Industries*. Boston: Harvard Business School Press, 1986.

Promyshlennaya politika i upravleniye razvitiem promyshlennosti v usloviyakh sistemnykh disbalansov: kontseptualnyye osnovy [Industrial Policy and Management of Industrial Development in the Context of Systemic Imbalances: Conceptual Foundations]. Donetsk, 2013.

Reynert, E. *Spontannyi kaos. Ekonomika epokhi retsessii* [Spontaneous Chaos. The Economy of the Recession]. Moscow: ROSSPEN, 2017.

"World Input - Output Database. National Input - Output Tables". <http://www.wiod.org/new-site/database/uiots.htm>

"Yezhegodnik lesnoy produktsii 2017" [Yearbook of Forest Products 2017]. <http://www.fao.org/forestry/statistics/80570/en/>

Стаття надійшла до редакції 05.02.2020 р.